

Handläggare

Linda Qvarnström

Socialnämnden

Utredning Vårnäs

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att

1. ta del av bilagd rapport.

Beskrivning av ärendet

På socialnämndens sammanträde 2023-09-27 beställde socialnämndens majoritet en utvärdering av kommunens medlemskap i vårdförbundet Sörmland, med syfte att belysa vilket värde vårdförbundet Sörmland tillför kommunen och dess invånare.

Strängnäs kommun är förbundsmedlemmar i Förbundsordning för Vårdförbundet Sörmland. Förbundets uppdrag är bland annat att svara för gemensam behandlingsverksamhet inom socialtjänstens område gällande hem för vård och boende (HVB-hem) och/eller öppenvårdsformer.

Till primärbehandling på Vårnäs behandlingshem råder öppet intag, den enskilde kommuninnevånaren kan söka behandling direkt vid Vårnäs, helt anonymt i förhållande till hemkommunens socialtjänst.

Bifogad rapport innefattar en utvärdering av Vårnäs behandlingshem.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Övriga konsekvenser

Beslutet medför inga övriga konsekvenser.

Uppföljning

Ingen uppföljning krävs.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag, SN § 144, 2023-09-27, Utredning gällande Strängnäs kommuns medlemskap i Vårdförbundet Sörmland avseende Vårnäs behandlingshem
Rapport, Utvärdering Vårnäs 2024-02-15

Marjo Savelius
Socialchef

Linda Qvarnström
Verksamhetschef Individ- och
familjeomsorg

Utvärdering Vårnäs

Uppdrag

På socialnämndens sammanträde 2023-09-27 beställde socialnämndens majoritet en utvärdering av kommunens medlemskap i vårdförbundet sörmland, med syfte att belysa vilket värde vårdförbundet sörmland tillför kommunen och dess invånare.

Frågeställningarna gällde:

- Hur hög beläggningsgrad i förhållande till erlagt anslag kommunen uppnått under perioden 2013-2022
- Hur en objektiv värdering av kostnader och effekt under denna period utfaller
- Hur stor andel av kommunens insatser för missbruksvård som har kanaliseras genom vårnäs respektive andra utförare under vart av åren 2013-2022
- Vilka kvalitets- eller andra skillnader socialkontoret upplever mellan vårdförbundet och andra på markanden tillgängliga utförare/metoder
- Hur kommuner i närheten, som inte är medlemmar i vårdförbundet sörmland (till exempel Nykvarn, Gnesta, Trosa och Enköping bedriver missbruksvård

Tillvägagångssätt

Uppgifter kring beläggningsgrad har inhämtats från vårdförbundet sörmland. Uppgifter gällande ekonomi har inhämtats från kommunens ekonomisystem och ekonomicontroller.

Kanalisering har hämtats från verksamhetssystemet samt underlag från enhetschef.

Kvalitetsaspekter har inhämtats från verksamhetschef samt enhetschefer.

Erfarenheter från andra kommuner har inhämtas via hemsidor samt erfarenhetsutbyte.

Avgränsning har skett till åren 2017-2023 då det genom åren bytts ekonomisystem samt verksamhetssystem och tidsåtgången för framtagande av uppgifter ansetts för tidskrävande.

Bakgrund

Strängnäs kommun är förbudsmedlemmar i Förbundsordning för Vårdförbundet Sörmland, här ingår även Eskilstuna, Katrineholms, Vingåkers samt Flens kommuner.

Förbundets uppdrag är att svara för gemensam behandlingsverksamhet inom socialtjänstens område gällande hem för vård och boende (HVB-hem) och/eller öppenvårdsformer, att svara för familjerådgivning för de ingående medlemskommunerna och att genomföra viss upphandling.

Kostnaderna för förbundets verksamhet skall i den mån de inte täcks på annat sätt erläggas genom anslag från förbundsmedlemmarna.

Kostnaderna skall fördelas mellan förbundsmedlemmarna i förhållande till befolkningsunderlaget.

Till primärbehandling på Vårnäs behandlingshem råder öppet intag, den enskilde kommuninnevärdaren kan söka behandling direkt vid Vårnäs, helt anonymt i förhållande till hemkommunens socialtjänst.

Den genomsnittliga kötiden 2022 var 14 dagar.

Beläggning

I snitt har Strängnäs kommun nyttjat cirka 1050 vårddyggn per år. Under 2022 och 2023 syns en ökning av vårddyggnen.

Det är fler män än kvinnor som sökt sig till Vårnäs och antalet kvinnor har minskat de senaste åren.

År	Antal vårddyggn	Andel återbesök	Antal individer	Varav män	Varav kvinnor
2017	899	7%	63	40	23
2018	1134	7%	70	43	27
2019	1010	10%	62	44	18
2020	947	3%	63	48	15
2021	1021	3%	71	61	10
2022	1306	5%	89	74	15
2023	1307	9%	78	57	21

Kostnader

Kostnaderna för förbundets verksamhet täcks i största mån genom anslag från förbundsmedlemmarna. Kostnaderna fördelas mellan förbundsmedlemmarna i förhållande till befolkningsunderlaget.

Uppräkningar har skett av basanslaget samt grundanslaget till verksamheterna genom åren för att följa prisökningar. (Exempel 1,5 procents prisuppräknings mellan år 2021 och 2022)

Ett placeingsdyg kostar 2229 kr. Om kommunen nyttjar mer än sina budgeterade vård dygn sjunker dygnsavgiften.

År	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	2023*
Kostnad Vårnäs	2531000	2668000	2727000	2755000	2838000	3699489	1546467

*2022 och 2023 har fakturor hamnat på fel år,

Hur stor andel av kommunens insatser för missbruksvård har kanaliserats genom vårnäs respektive andra utförare under vart av åren 2013-2022

Mellan åren 2017–2023 är det totalt femton personer som i direkt anslutning till avslutad behandling på Vårnäs beviljats biståndsinsatser till öppenvården.

Eftervård Slussen

Sju personer har efter behandling på Vårnäs fått biståndsbeslut om Eftervård Slussen. Sju personer har kommit till eftervård på Slussen från behandling hos andra aktörer och 7 personer har ej varit på behandling innan beslut om eftervård via Slussen.

Träningslägenheter

Åtta personer har efter avslutad behandling på Vårnäs fått biståndsbeslut om träningslägenhet. Fyra personer har fått biståndsbeslut på träningslägenhet efter behandling hos andra aktörer, Två har fått träningslägenhet efter eftervård på Slussen och en person har ej varit på behandling innan biståndsbeslut om träningslägenhet.

Individuellt stöd

Två personer har fått biståndsbeslut om individuellt stöd och 5 har fått biståndsbeslut om CRA (Community Reinforcement) efter avslutad behandling på Vårnäs.

Personer med icke biståndsbedömda serviceinsatser har bakåt inte registrerats och det finns inga personuppgifter vilket gör att man inte vet om dessa personer kommer till öppenvården i direkt anslutning till genomförd behandling på Vårnäs. Troligtvis är dock att flera personer kommit till öppenvården direkt efter avslutad behandling på Vårnäs.

Vilka kvalitets- eller andra skillnader upplever socialkontoret mellan vårdförbundet och andra på marknaden tillgängliga utförare/metoder

Vårnäs behandlingshem

Vårnäs är ett behandlingshem som bedriver tolvstegsbehandling enligt Minnesotamodellen. Behandlingen sker oftast i grupp och leds av alkohol- och drogterapeuter som ofta har en egen erfarenhet av beroendeproblem och tolvstegsmodellen. Möjligheten till identifikation med andra i samma situation ses som en central del i behandlingen. Gruppdeltagarna arbetar med skriftliga uppgifter om sin livshistoria och beroendets konsekvenser. Dessa redovisas muntligt och återkopplas i gruppen. Behandlingen innefattar även föreläsningar och videofilmer om bland annat sjukdomsbegreppet, medicinska och psykologiska konsekvenser av beroende samt AA: 12 steg. Under behandlingen bjuds även anhöriga in och ges möjlighet att berätta för sina närstående om sina upplevelser. Efter genomförd behandling finns självhjälpgrupper (AA och NA) som syftar till att fortsätta arbeta med sig själv och hjälpa andra för att bibehålla nykterhet.

SBU (Statens beredning för medicinsk och social utvärdering) har granskat och kommenterat en systematisköversikt från Brittiska Cochrane. Översikten visar att tolvstegsbehandlingen har god effekt vid skadligt bruk eller beroende av alkohol. Effekten uppnås till stor del genom att främja ökat deltagande i frivilligorganisationen Anonyma alkoholister (AA) under och efter avslutad behandling.

Fördelarna med Vårnäs och tolvstegsbehandling är att behandlingen är lättillgänglig. Medborgare i Strängnäs kan själva ringa och boka en tid för

behandling och behöver inte genomgå en utredning hos socialtjänsten. I kontakt med personal på Vårnäs framkommer att de flesta som söker behandling via öppet intag och som det går bäst för är de med relativt ordnade ekonomiska och sociala förhållanden. De har fortfarande kontakt med familj, en bostad och lever utåt sett ett ordnat liv. När de kommer har det oftast fått hot om att bli av med arbetet, hot om skilsmässa eller åkt dit för rattfylla. Denna grupp har efter genomgången behandling möjlighet att åka hem, delta i öppenvård och återgå till vardagen. För dem gör lättillgängligheten till behandling att man når personerna tidigt, innan allt har förvärrats ytterligare. Positivt med tolvstegsmodellen är också att de får en gemenskap via öppenvårdsgruppen och AA efter avslutat behandling på Vårnäs vilket stärker stödet när de kommer hem. Socialkontorets handläggare och behandlare besöker Vårnäs en gång per månad för att fånga upp individer som är där och har behov av eftervård när de kommer hem.

Vårnäs och Tolvstegsmodellen passar dock inte alla. Har man en samsjuklighet (missbruk och psykiatrisk sjukdom) kan det vara svårt att tillgodose sig behandlingen, exempelvis på grund av att den sker i grupp och att det till viss del är andliga inslag som man kan ha svårt att ta till sig, exempelvis vid en psykossjukdom. Likaså får man inte äta narkotikaklassad medicin på Vårnäs eller på de flesta behandlingshem som har tolvstegs modellen. Har man en ADHD-diagnos och har en sådan medicin förskrivna så blir den pausad under tiden man är där.

Det finns andra behandlingshem på marknaden som erbjuder till exempel integrerad behandling där hänsyn tas till både beroende och psykisk ohälsa med KBT-baserad behandling. Dessa behandlingar är oftast bättre lämpade vid samsjuklighet.

Det finns även behandlingshem med arbetsinriktad missbruksrehabilitering. Arbetsinriktad innebär att en stor del av rehabiliteringen sker på arbetsplatser, genom riktigt förtagande. Med syfte att återta självkänslan, skapar en ny identitet och gemenskap.

Jämförelse andra kommuner

Enköping;

En öppenvårdsmottagning som drivs av socialförvaltningen i Enköpings kommun. De erbjuder enskilda samtal, grupper samt drogkontroller. Olika behandlings- och stöd-program erbjuds bland annat 12-stegsinspirerad behandling med inslag av KBT samt CRA – Community Reinforcement

Trosa

Trosa erbjuder stöd och hjälp för missbruksproblem via sin enhet för stöd och behandling. De erbjuder rådgivning och information i missbruksfrågor, samtal enskilt eller i grupp, råd och stöd till anhöriga.

Gnesta

Gnesta har en råd- och stödmottagning där individen kan vara anonym, de erbjuder behandling eller placering och behöver individen längre behandling eller placering behöver de ansöka hos socialtjänsten för utredning och beslut.

Katrineholm

En öppenvårdsmottagning som drivs av socialförvaltningen i Katrineholms kommun. De erbjuder behandling både i grupp och enskilt, samt eftervård efter behandling på Vårnas eller annan extern behandling. Olika behandlings- och stöd-program erbjuds bland annat 12-stegsinspirerad behandling med inslag av KBT samt CRA – Community Reinforcement .

De vanligaste metoderna i kommunerna är 12- steg behandling, återfallsprevention och CRA.

De kommuner som inte ingår i vårdförbundet Sörmland har en behovsprövning och placerar personer på behandlingshem efter biståndsbeslut.

Objektiv värdering av kostnader och effekt

Klienterna som socialtjänsten kommer i kontakt med har allt oftare en komplex problematik, ofta en samsjuklighet, det är inte ovanligt att de saknar bostad, socialt nätverk, arbete eller sysselsättning. Missbruk av flera olika droger i kombination, så kallat blandmissbruk är nuförtiden en vanlig typ av missbruk. Denna grupp kan behöva en alternativ behandling till Vårnas för att uppnå drogfrihet och så småningom ett ordnat liv med bostad och arbete.

För gruppen som har ett skadligt bruk eller alkoholmissbruk men har det relativt ordnat i övrigt är Vårnas ett bra alternativ. Det är lättillgängligt och förebygger att missbruket fortsätter och ger större konsekvenser.

2023-09-27

Diarienumr

Diarietplan

Utredningsdirektiv

Socialnämndens politiska majoritet beställer ett utredningsarbete av Socialkontoret avsett att utvärdera kommunens medlemskap i Vårdförbundet Sörmland. Den övergripande fråga som utredningen är avsedd att belysa är vilket värde Vårdförbundet Sörmland tillför kommunen och dess invånare jämfört med alternativa vägar att bedriva missbruksvård. Utvärderingen skall således endast avse behandlingshemmet Vårnäs, familjerådgivningen på Klostergatan i Strängnäs skall undantas.

Frågor vi önskar få utredda är bland annat:

- Hur hög beläggningsgrad i förhållande till erlagt anslag har kommunen uppnått under perioden 2013-2022?
- Hur utfaller en objektiv utvärdering av kostnad och effekt under denna period?
- Hur stor andel av kommunens insatser för missbruksvård har kanaliseras genom Vårnäs respektive andra utförare under vart och ett av åren 2013-2022?
- Vilka kvalitets- eller andra skillnader upplever Socialkontoret mellan Vårdförbundet och andra på marknaden tillgängliga utförare/metoder?
- Hur bedriver kommuner i vår närhet, som inte är medlemmar i Vårdförbundet Sörmland (till exempel Nykvarn, Gnesta, Trosa och Enköping), missbruksvård? Vilka erfarenheter finns inom dessa kommuner?

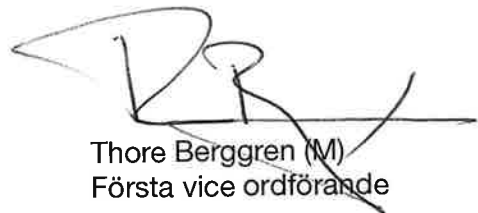
Socialkontoret är välkommet att lägga till ytterligare frågeställningar som man anser relevanta för utredningens syfte.

Utredningen skall presenteras för Socialnämnden senast vid sammanträdet i december månad 2023.

2023-09-27

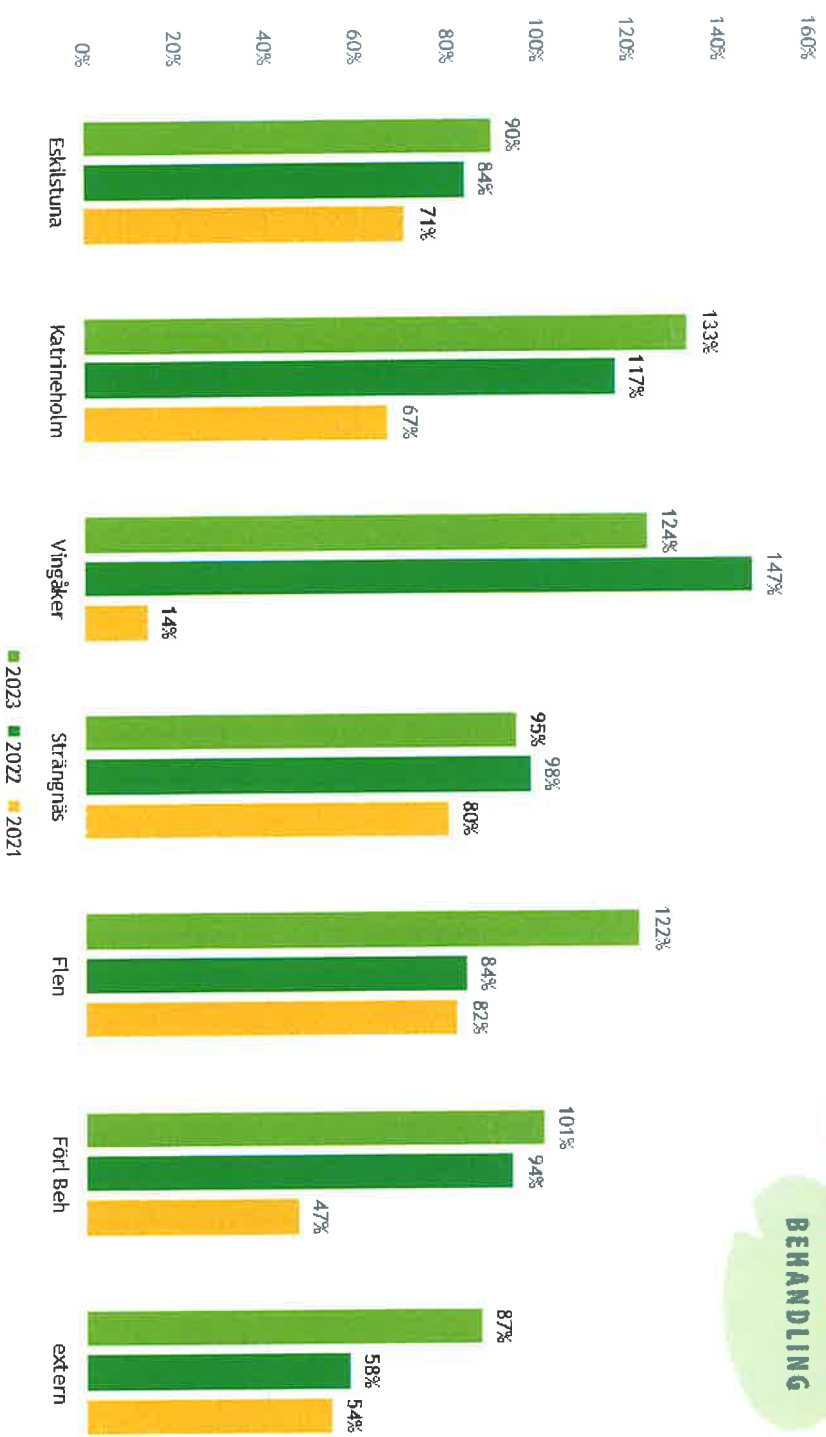
Thord Modin (S)
Ordförande

Thore Berggren (M)
Första vice ordförande

Beläggningsgrad kommunvis

SN § 144

SN/2023:677 - 106

Utredning gällande Strängnäs kommuns medlemskap i Vårdförbundet Sörmland avseende Vårnäs behandlingshem

Beslut

Socialnämnden beslutar att

1. uppdra till socialkontoret att utreda Strängnäs kommuns medlemskap i Vårdförbundet Sörmland avseende Vårnäs behandlingshem,
2. utredningen skall följa de utredningsdirektiv som läggs fram i skrivelse daterad 2023-09-27,
3. utredningen skall presenteras för socialnämnden senast vid nämndens sammanträde i december 2023.

Yrkanden

Thord Modin (S) yrkar på följande:

1. uppdra till socialkontoret att utreda Strängnäs kommuns medlemskap i Vårdförbundet Sörmland avseende Vårnäs behandlingshem,
2. utredningen skall följa de utredningsdirektiv som läggs fram i skrivelse daterad 2023-09-27,
3. utredningen skall presenteras för socialnämnden senast vid nämndens sammanträde i december 2023.

Beslutsgång

Ordföranden ställer avslag mot bifall till Thord Modins (S) yrkande och finner att socialnämnden bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Socialnämnden har att behandla ärende om utredning gällande Strängnäs kommuns medlemskap i Vårdförbundet Sörmland avseende Vårnäs behandlingshem.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Övriga konsekvenser

Beslutet medför inga övriga konsekvenser.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Uppföljning

Uppföljning ska ske senast vid socialnämndens sammanträde i december 2023.

Beslutsunderlag

Skrivelse, Utredningsdirektiv, 2023-09-27

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------